

ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ရေချိုခရုမှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သော သံပြားကောင်ရောဂါ၏
လက်ရှိဖြစ်ပွားမှုအခြေအနေအား ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်း အစည်းအဝေးတွင်
ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာမြင့်ထွေး ပြောကြားခဲ့သည့်မိန့်ခွန်း ကောက်နုတ်ချက်

နေပြည်တော်

၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၁၀)ရက်

- ပထမဦးဆုံးပြောချင်တာကတော့ Schistosomiasis နဲ့တော့မဆိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော် ပြောချင်တာကတော့ we should not rely too much on foreign aid. ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အခု Britain မှာ တော်တော်ကို အကြီးအကျယ်ပြဿနာတက်နေပါတယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံမှာလည်း အမျိုးမျိုးဖြစ်နေတဲ့အတွက် ဒီနှစ်နိုင်ငံက support က အရမ်းပေးတော့ 3MDG တို့၊ Access to Health Fund တို့က ရှိသမျှ Fund တွေက အထောက်အပံ့တွေ ပေးပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့က အထောက်အပံ့တွေကို သိပ်အားမထားဘဲ၊ ရထားတဲ့အထောက်အပံ့တွေကို အကျိုးရှိထိရောက်အောင် ဆောင်ရွက်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်က ဝန်ကြီးဌာနကို နိုင်ငံတော်အစိုးရ ပေးထားတဲ့ဘဏ္ဍာငွေ one billion dollar လောက်ရှိတယ်။ အဲဒီတော့ ဆေးနှင့်ဆေးပစ္စည်း၊ စက်ကိရိယာတွေဝယ်ယူရေးမှာ တော်တော်လေးပီပြင်လာပါပြီ။ ဒီထက်ပိုပြီး ပီပြင်လေ ပီပြင်လေ အကျိုးရှိတဲ့ဆေးနှင့်ဆေးပစ္စည်းတွေကိုပဲ ဝယ်ဖို့အသုံးပြုမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဝယ်တဲ့ပစ္စည်းတွေကို ပြန်ပြီး review လုပ်ရပါမယ်။ ကျွန်တော် ဘယ်လိုစဉ်းစားလဲဆိုတော့ ဒါ ethical issue တော့ရှိတာပေါ့။ အလားတူစွာပဲ ဌာနအားလုံးကို ဝယ်ယူရေးကိစ္စတွေမှာ သေချာလုပ်စေချင်ပါတယ်။ အခုဝန်ကြီးဌာနက အခြေခံကျန်းမာရေး ဝန်ထမ်းတွေကို tablet ဖုန်းတွေဖြန့်ဝေထားပါတယ်။ အဲဒီ tablet တွေကို အသုံးပြုပြီး ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာနနှင့် ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာနခွဲမှာရှိတဲ့ ဆေးတွေ ဘယ်လောက်ရှိသလဲ အကုန်သိပါတယ်။ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်ဦးစီးမှူးကလည်း သူ့အောက်မှာရှိတဲ့ဆေးရုံတွေမှာ ဆေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဘာလက်ကျန်ရှိလဲ၊ ဘယ်လောက်ကုန်လဲဆိုတာသိရင် နောက်နှစ်ဝယ်တဲ့ အခါမှာ တတ်နိုင်သမျှ အတိအကျသိနေပါမယ်။ Tablet နဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ survey ပါလုပ်ပါမယ်။ ဆေးရုံတိုင်းကိုလည်း ကွန်ပျူတာတစ်လုံးစီပေးမှာဖြစ်ပါတယ်။
- နောက်တစ်ခုက ရှိတဲ့ဘတ်ဂျက်ကို အကျိုးရှိရှိနဲ့ မြန်မြန်သုံးစေချင်ပါတယ်။ World Bank က ပိုက်ဆံကိုလည်း အကျိုးရှိစွာသုံးနိုင်ဖို့ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များက ကြီးကြပ်ပေးစေချင်ပါ

တယ်။ Gavi, 3MDG, WHO စတာတွေက ပိုက်ဆံဘယ်လောက်ရပြီး ဘယ်နေရာမှာ ဘယ်လို သုံးလဲဆိုတာကို နိုင်ငံတော်သမ္မတကမေးရင် ဒါကိုကျွန်တော် ချက်ချင်းမသိနိုင်ပါဘူး။ ဒါကိုသိဖို့ အတွက် small group လေးတစ်ခုဖွဲ့ပါမယ်။ Resource Analysis Group လို့ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီ group ကနေ analyse လုပ်ပြီးတဲ့အခါ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် အားလုံးကိုပေးမယ်။ ဒါမှသာ 3MDG ကရတဲ့ပိုက်ဆံကို သုံးရမယ့်နေရာ (၅)ခုရှိတဲ့အထဲက နံပါတ် (၁၊ ၂၊ ၃၊ ၄) က အရမ်းရပြီး နံပါတ် (၅)က မရဘူးဆိုတာကို ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်တွေက သိမှာဖြစ်ပါတယ်။

- ကျွန်တော့်အနေနဲ့ နောက်ထပ်ပြောချင်တာက CEU ရဲ့ report ကို တစ်လတစ်ခါလောက် အပေါ် ကို တင်ပေးစေချင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့သိသင့်တဲ့ဟာကို weekly bulletin ထုတ်တာ အလွန် ကောင်းပါတယ်။ CEU က disease control domain တစ်ခုရဲ့ brain ပါပဲ။ အဲဒါတွေကို ပီပြင်အောင် လုပ်ပေးစေချင်ပါတယ်။
- ရေချိုခရုမှတစ်ဆင့်ကူးစက်တတ်တဲ့ သံပြားကောင်ရောဂါ (Schistosomiasis) ဟာ ရခိုင်ပြည်နယ် အပါအဝင် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အချို့မှာ ဖြစ်ပွားမှုရှိနေပြီး ကူးစက်ပျံ့နှံ့ဖြစ်ပွားမှု ပြဿနာ ကြီးထွားမှု မရှိခင်လိုအပ်တဲ့ ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းတွေကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးပါတယ်။
- အဲဒီလိုဆောင်ရွက်ရာမှာ ပြည်နယ်လူမှုရေးဝန်ကြီး၊ ပြည်နယ်ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး/ကုသရေး ဦးစီးဌာနမှူး၊ မြို့နယ်ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး/ကုသရေးဦးစီးဌာနမှူးများရဲ့ အလေးထားကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်မှုဟာ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။
- ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ထံမှ လိုအပ်တဲ့နည်းပညာနှင့်အကူအညီများ ရယူဆောင်ရွက်သွားရန်နှင့် Imperial College London မှ ပညာရှင်များနဲ့ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မယ့် ကိစ္စရပ်များကိုလည်း ဆွေးနွေးဖို့လိုအပ်ပါတယ်။
- ရောဂါဖြစ်ပွားမှုအန္တရာယ်အဆင့် ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်လေ့လာခြင်းလုပ်ငန်းကို တာဝန်ခံဆောင် ရွက်မယ့်သူနှင့် ဌာနကို တာဝန်ပေးသတ်မှတ်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။
- အမျိုးသားကျန်းမာရေးဓါတ်ခွဲခွဲဆိုင်ရာဌာနအနေနဲ့ ဓါတ်ခွဲစစ်ဆေးအတည်ပြုနိုင်ရေးလုပ်ငန်း မှာ ပိုမိုအထောက်အကူပေးဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။
- ဆေးနှင့်ဆေးပစ္စည်းနှင့် ရောဂါဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်မှုများအတွက် လိုအပ်တဲ့ ပစ္စည်း၊ နည်းပညာ၊ လူအင်အား စတာတွေကို လုံလောက်စွာဖြည့်ဆည်းထားဖို့လိုအပ်ပါတယ်။

- တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်၊ မြို့နယ်အဆင့်များမှာ ဓာတ်ခွဲသင်တန်းများကို ပေးအပ်ရန်လိုအပ်ပြီး စစ်တွေပြည်သူ့ဆေးရုံမှာ စတင်ပေးအပ်စေလိုပါတယ်။
- ရောဂါကူးစက်ပုံ၊ နောက်ဆက်တွဲရောဂါလက္ခဏာများနှင့် ကာကွယ်ပုံနည်းလမ်းများကို ဒေသခံ ပြည်သူများ ကောင်းစွာသိရှိပြီး ဂရုပြုလိုက်နာဆောင်ရွက်ကြစေရန်အတွက် ဒေသအခြေအနေ နဲ့လိုက်လျောညီထွေရှိတဲ့ အသိပညာပေးနည်းလမ်းများအသုံးပြုပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဆောင် ရွက်သွားကြဖို့လိုအပ်ပါတယ်။
- ဒီနေ့ဆွေးနွေးပွဲမှာ လတ်တလောချက်ချင်းဆောင်ရွက်ရမယ့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းတွေကို စဉ်းစား ဆုံးဖြတ်ဖို့လိုအပ်ပါတယ်။
- ဗဟိုကူးစက်ရောဂါတိုက်ဖျက်ရေးဌာနဟာ သံပြားကောင်ရောဂါ (Schistosomiasis) အပါအဝင် ကူးစက်ရောဂါစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်များရရှိရေးနှင့် ဆန်းစစ်သုံးသပ် ခြင်း၊ မှန်ကန်ထိရောက်သော တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့အတွက် လူရဲ့ဦးနှောက်နှင့် ဗဟိုအာရုံကြောစနစ်ကဲ့သို့ အလွန်အရေးကြီးတဲ့ဒီဌာနကို အားဖြည့်ဆောင် ရွက်သွားမှာဖြစ်ပါတယ်။
- ရောဂါဖြစ်ပွားသောနေရာဒေသများမှာ ယင်လုံအိမ်သာဆောက်လုပ်သုံးစွဲမှုနည်းပါးခြင်းကလည်း ရောဂါကူးစက်ပျံ့နှံ့မှုကိုပိုမိုဖြစ်ပွားစေခြင်းနှင့် ရောဂါကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ပိုမို ထိရောက်စွာဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ရခိုင်ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်၊ လူမှုရေးဝန်ကြီးနှင့် နှီးနွယ်ဌာန တွေ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု အမြန်ဆုံးပြုလုပ်ပြီး ဆောင်ရွက်သွားရမှာဖြစ်ပါတယ်လို့ပြောကြား ရင်း နိဂုံးချုပ်အပ်ပါတယ်။

အစည်းအဝေးတက်ရောက်သူများစာရင်း -

- ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ နှင့် ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ
- အခြေခံကျန်းမာရေးတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ်
- မေ့လျော့ခံ အပူပိုင်းဒေသဆိုင်ရာ ကူးစက်ရောဂါများဌာနမှ ပါမောက္ခ/ဌာနမှူး
- အမျိုးသားကျန်းမာရေးဓာတ်ခွဲမှုဆိုင်ရာဌာနမှ တာဝန်ရှိသူများ
- ဆေးသုတေသနဦးစီးဌာနနှင့် အခြားနှီးနွယ်ဌာနမှ တာဝန်ရှိသူများ။

(ဤမိန့်ခွန်းသည် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၏ လက်ရေးမှူမှ ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။)